

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2014-05-30 Nr. P-21
Vilnius

Posėdis įvyko 2014 m. gegužės 30 d. 15.00–19.40 val.
Dalyvavo:

pirmininkas Z. Vaigauskas,

pirmininko pavaduotoja L. Matjošaitytė,

pirmininko pavaduotoja – komisijos sekretorė E. Masnevaitė,

Komisijos nariai: V. Benkunskas, L. Gumuliauskienė, J. Jasaitis, V. Kastanauskas,
L. Klapavščiuk, D. Markeliūnienė, S. Misevičienė, R. Stabingis, J. Udris, V. Urban,
Ž. Verbylaitė, J. Žilinskas.

Posėdyje nedalyvavo I. Malinauskienė (išvykusi į komandiruotę priimti naujo savivaldybės tarybos nario priesaikos).

Kvorumas yra: posėdyje dalyvavo 15 Komisijos narių.

Posėdyje taip pat dalyvavo Vyriausiosios rinkimų komisijos sekretoriato darbuotojai, partijų atstovai rinkimams, iniciatyvos „Baltosios pirštinės“ atstovai, suinteresuoti asmenys, žiniasklaidos atstovai.

DARBOTVARKĖ

1. Dėl vietos pripažinimo porinkiminiame Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos nario mandato negavusių kandidatų sąraše (pranešėja Ž. Verbylaitė)
2. Dėl Druskininkų, Kauno rajono, Plungės rajono ir Vilniaus rajono savivaldybių rinkimų komisijų sudėčių pakeitimo (pranešėja R. Daniškevičiūtė)
3. Respublikos Prezidento rinkimų ir rinkimų į Europos Parlamentą galutinių rezultatų nustatymo svarstymas (pranešėjai Vyriausiosios rinkimų komisijos nariai)
4. Einamieji klausimai

5. SVARSTYTA. EINAMIEJI KLAUSIMAI

5.5. SVARSTYTA. Atsakymo į Artūro Račo skundus svarstymas.

Pranešėja L. Matjošaitytė priminė, kad praeitame Komisijos posėdyje atsakymo į Artūro Račo du skundus svarstymas buvo atidėtas pasiūlius sulaukti atsakymo iš Seimo nario Manto Adomėno. VRK 2014-05-19 atsakymą iš Seimo nario M. Adomėno gavo. Seimo narys M. Adomėnas nurodė, kad jam nėra žinoma, kas administruoja facebook'o paskyrą „Už Dalią!“, apie klipų kilmę ir gamybą taip pat jam nežinoma; tais klipais jis pasidalijo savo paskyroje, kadangi kaip pilietis turi savo poziciją ir remia kandidatę į prezidentus Dalią Grybauskaitę; be to, nurodė, kad jokių išlaidų neturėjo ir jokių finansinių išpareigojimų nėra prisiėmęs.

Pranešėja informavo, kad VRK nenustatė, kad A. Račo skunduose nurodomos socialinių tinklų paskyros būtų administruojamos kandidatės į Respublikos Prezidentus D. Grybauskaitės ar jos rinkimų štabo, ar M. Adomėno, ar juose įkeliama medžiaga yra nurodytų asmenų parengta ar užsakyta. VRK, peržiūrėjusi M. Adomėno viešai prieinamą facebook'o paskyrą, nenustatė, kad

M. Adomėnas būtų savarankiškai įkėlęs minimus klipus, jie buvo tik „bendrinti“, o tai yra įprastinė bet kokio socialinio tinklo vartotojo veikla, nereikalaujanti jokių finansinių ar kitokių išlaidų. Komisija neturi galimybės patikrinti A. Račo skunde pateiktos informacijos.

A. Račas kalbėjo, kad VRK, pasižiūrėjusi tuos klipus, turėjo išsiaiškinti, ar tai politinė reklama, ar ne; po to išsiaiškinti, ar tai paslėpta politinė reklama, ar ne. Įstatymas reikalauja, kad politinė reklama – valstybės politiko, <...> politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai <...> skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėją <...>, būtų pažymėta. Viso to neišsiaiškinus, nustatyti, ar tai pažeidimas, ar ne, A. Račo supratimu, nėra prasmės. Jis sakė, kad iš pateikto rašto nematyti, kad Komisija išsiaiškino, ar tai politinė reklama, ar tai paslėpta politinė reklama, nes priešingu atveju, jo ir Komisijos pokalbis bus beprasmis. Jam susidarė įspūdis, kad ne visi Komisijos nariai buvo matę aptariamus klipus. Norėjo sužinoti Komisijos narių nuomonę, ar tai politinė reklama, ar ne. Jeigu, Komisijos narių nuomone, tai politinė reklama, tai kodėl praeitame posėdyje Cinemas Forum buvo nubaustas, nes reklamą pamatė 4 000 žiūrovų, dabar ignoruojamas faktas, kad politinę nepažymėtą reklamą matė kur kas daugiau žiūrovų. M. Adomėnas sako, kad pats nekėlė, bet ir Komisijos narys J. Žilinskas gali paaiškinti, kad reklama pati neišsikelia, įkėlimas yra veiksmas. Tarkime, M. Adomėnas rado ir įkėlė, kad visi susipažintų, galėtų pasidalinti. Tačiau jeigu M. Adomėnas sąmoningai suprato, kad tai politinė reklama, paslėpta politinė reklama, sąmoningai ją platino, vadinasi, darė įstatymo pažeidimą. Komisijos atsakyme, jo nuomone, to nėra. A. Račas pageidavo, kad Komisija tą padarytų.

E. Masnevaitės, atsakydama A. Račui, sakė, kad reikia suprasti, kad tai politinė reklama, gal atsakymas parengtas kiek aptakus.

Z. Vaigauskas kėlė klausimą, ar viskas, kas parašyta, yra politinė reklama.

J. Udris sakė, kad, jo supratimu, A. Račas didžiąja dalimi yra teisus; jis matė 7 aukštos meninės kokybės klipus „Už Dalią“. Jo manymu, tai politinė reklama, tačiau šiuo atveju reikia kalbėti apie Lietuvos nacionalinės teisės galiojimą visuomenės informavimo priemonėms, kurios nėra nacionalinės jurisdikcijos. Jo manymu, galima Konstitucijos 25 straipsnio ir Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo tam tikra konkurencija. Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymas stipriai riboja politinę reklamą. Situacija ta, kad Seimo narys pasidalijo informacija – klipu, kuris pasiekė gerokai daugiau žmonių, negu reklama prieš kino filmą, per televiziją ar laikraštį. Tai medija, kurios negalima sureguliuoti per nacionalinę jurisdikciją. Šį klausimą reikia spręsti, neatidėlioti iki kitų rinkimų, nes reklamos biudžetai labai dideli, nesukontroliuojami, neapskaitomi. Siūlė Komisijai spręsti neatidėliojant reklamos keliavimą į internetą.

J. Jasaitis sakė, kad palaiko J. Udrio nuomonę. Iš E. Masnevaitės supratęs, kad darbo grupė linkusi pripažinti, kad tai pažeidimas. Todėl, nepaisant M. Adomėno užimamų pareigų, konstatavus pažeidimą, siūlė surašyti jam protokolą. Jo supratimu, visi yra lygūs, lygesnių neturi būti.

Iniciatyvos „Baltosios pirštinės“ vadovas Tadas Langaitis kalbėjo, kad pritaria nuomonei, jog per savivaldos rinkimus reklama internete bus didelė, pralenks kitas reklamos rūšis, tačiau yra kitos nuomonės, kad nėra galimybių nustatyti tapatybę, mokėjimo kanalus ir pan. Komisijos rašte teigiama, kad nėra galimybių tai nustatyti, bet juk reikia bandyti, jie egzistuoja, nors komunikacija lėta, reikia bandyti visus būdus.

A. Račas sakė norįs patikslinti, kad šie klipai nėra sumontuoti namų sąlygomis, jie profesionaliai sukurti, o tai reikalauja pinigų; klipai sukurti specialiai reklamuoti vieną kandidatę. Tai ne telefonu, ne buitine kamera padaryti klipai.

V. Benkuskas sakė, kad tegul A. Račas visa tai įrodo faktinėmis aplinkybėmis. Komisija gavo atsakymą, kad M. Adomėnas nei su gamyba, nei su finansavimu jokio ryšio neturi. Vien dėl fakto, kad žmogus savo paskyroje pasidalino kažkieno sukurtu ir įkeltu klipu, protokolui surašyti nepakanka.

J. Udris sakė, kad šiuo atveju nagrinėtinas pažeidimo sudėties klausimas. Galbūt tai politinės reklamos pažymėjimo pažeidimas, žymėjimo tvarkos pažeidimas.

A. Račas kalbėjo, kad politinė reklama – akivaizdu, kad nepažymėta – taip pat akivaizdu. Įstatymas sako, kas yra politinė reklama; yra žmogus, kuris platino savo ar kitų interesais ir kurį reikia nubausti.

Z. Vaigauskas sakė, kad, anot A. Račo, turime uždrausti žmonėms reikšti savo nuomonę; neturime kalbėti apie cenzūros įvedimą.

R. Stabingis kalbėjo, kad Politinės kampanijos įstatymo (pavadinimas sutrumpintas), tikslas – nustatyti, ar reklama atlygintina, ar ne. Atlygintinumo kriterijus reikalingas tam, kad būtų apskaitytos politinės kampanijos dalyvio patirtos išlaidos, kad jos būtų deklaruotos. Kitas tikslas – neklaidinti rinkėjų. Kartais sunku atskirti, kur reklama, kur ne. Sprendimas turi būti, kaip Komisija vertina M. Adomėno elgesį. Turime nuomonę, bet iš kitos pusės, politinę reklamą, kuri turi būti apskaityta, tad šiuo atveju, kuris atvejis: jei M. Adomėnas išreiškė savo nuomonę savo draugams facebook'o paskyroje ir tų filmukų nekūrė; jei tai žmogaus asmeninė nuomonė, jei sukūrė, žinojo iš kur paimti, bet Komisija įrodymų neturi. Kyla klausimas, kuo laikyti nuomone ar profesionaliu darbu. Gali būti ir tas, ir tas.

J. Jasaitis replikavo, kad Komisija A. Račo teisių nepažeidžia. Jei bus konstatuotas pažeidimas, tuomet teismas pasakytų, ar Komisija teisi, ar ne.

A. Račas priminė, kad jis pateikė du skundus: išsiaiškinti, ar prezidentė yra susijusi su šia reklama, ir dėl M. Adomėno veiklos, kuria, jo manymu, jis pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymą, kuris draudžia platinti atlygintinai ir neatlygintinai nepažymėtą politinę reklamą.

R. Stabingis sakė, kad, jo nuomone, asmeninė nuomonė neturėtų būti baudžiama, asmeninė nuomonė neturėtų būti laikoma politine reklama.

Z. Vaigauskas pasiūlė nutraukti diskusijas ir balsuoti dėl parengto atsakymo.

Balsavo: už – 8 (V. Benkuskas, L. Klapavščiuk, L. Matjošaitytė, S. Misevičienė, J. Žilinskas, R. Stabingis, V. Urban, Z. Vaigauskas), prieš – 4 (J. Jasaitis, V. Kastanauskas, D. Markeliūnienė, Ž. Verbylaitė), susilaikė 2 (E. Masnevaitė, J. Udris).

NUTARTA pritarti Vyriausiosios rinkimų komisijos raštui „Dėl atsakymo į skundus“.

Pirmininkas

Pirmininko pavaduotoja – komisijos sekretorė

Zenonas Vaigauskas

Elena Masnevaitė

Protokolą rašė Gražina Belickienė.